

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

TRTO IX.

Telefon št. 552

LJUBLJANA, 13. marca 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 31.

Kritika o poročilu Narodne banke za l. 1925.

Tajnik Centrale industrijskih korporacij v Beogradu g. Gj. Čurčin je podal o poročilu Narodne banke povodom obnega zbora dne 7. t. m. sledečo kritiko.

»Dovolite gospodje, da mi stari kritiki poročila Narodne banke z velikim zadovoljstvom ugotovimo dejstvo, ki nam prihaja v dobro, a upravi in njeni dobri volji služi v čast, to je, da uprava Narodne banke, četudi le počasi, vendar pa vedno bolj prihaja na pota, katere ji kažemo že več let. To se nanaša tudi na gotove faze njene naloge, da bo regulator našega denarnega in kreditnega prometa in preko tega tudi končno naše produkcije. Narodna banka je do lanskega leta kupovala devize za državna in privatna plačila v inozemstvu, za kar si je ustvarjala potrebno zalogo na devizah. Lansko leto je tudi nominalno prevzela delo za stabilizacijo naše valute, čeprav na vidéz vrši to delo minister financ. Mi smo namreč opazili, kako je na borzi ministstvo v začetku bojzljivo, pozneje pa z vedno večjo samozavestjo kupovalo, tudi kadar je devize prodajalo, da ugodno vpliva na stalnost dinarskega kurza, dasi ni imelo za to zakonske podlage. Ministstvo je pri prizadevanjih za stabilizacijo dinarja, za katero se mi že več let trudimo, postopalo sporazumno z Narodno banko. Konstatirati moramo, da se s tem strinjamo, dokler se to vrši v okvirju gospodarskih prilik in pogojev, to je, da se njim prilagodijo vsa prehodna sezonska gibanja. Temeljna stabilizacija dinarja se more izvesti samo preko stabilizacije naših gospodarskih prilik.

Položaj se pa izpremeni, ako predidemo na vprašanje, na katero vrednost se naj in sme dinar dvigniti. Glede tega vprašanja je tudi poročilo megljeno. Poročilo navaja na 20. strani spodaj sledeče: »zaloga deviz ne sme biti odvisna samo od volje in pojmovanje enega navedenih faktorjev, ampak od njihovega sporazuma, pravzaprav sporazuma o tem, kaj in kako naj se počne z dinarjem, ali naj se ga pusti, da se dviga in na katero višino, ali pa naj se gleda na to, da se obdrži na sedanji višini. Glavni izvor deviz je zunanja trgovina, a ta izvor je omejen, vsled tega je omejeno tudi kupovanje deviz po uspehih izvozne in potrebah uvozne trgovine.« Ta odstavek je edini, ki se tiče vrednosti dinarja, če tudi samo na približen način brez omejitve navzdol ali navzgor. A tudi te meje niso ugotovljene, ker se menjajo po uspehih izvozne in potrebah uvozne trgovine. Če bi se poročilo omejilo na to ugotovitev, mu bi mogli vsekakor očitati, da nam ni povedalo, kateri kurz bi vstrelal našim gospodarskim močem, ampak da samo omenja začasno dinarsko politiko ministristva financ in Narodne banke, ki se sestavlja iz stabilizacije po potrebah izvozne in uvozne trgovine, to je iz preprečevanja prehodnih vplivov, a bi mu ne mogli očitati neložičnost, prerokovanja itd. A uprava Narodne banke se ni omejila na to ugotovitev. Šla je še dalje in na seji dne 27. avgusta preteklega leta sklenila med drugim tudi sledeče: »3. Da bi se sankcionirala ideja o postopni okrepitvi dinarja in o začasnih njegovih stabilizacijah, je zahtevati od ministra financ, da se z odločbo ministrskega sveta in potem z zakonom ugotove stara načela za bodoče delo

na dinarju in brez potrebe ne menja-jo.« Kaj znači ta sklep, kojega je minister financ zastopal v svojih izjavah? Ta sklep znači, da si je osvojila Narodna banka idejo okrepitve dinarja preje, predno so se ugotovila stalna načela za okrepitev dinarja. Ako je tako, bi hoteli vedeti, kakšna je osnova, na kateri hoče Narodna banka okrepiti dinar? Pozna li uprava stvarne gospodarske pogoje in smer njihovega razvoja, na čigar osnovi bi se mogla ugotoviti stalna načela, kako naj bi se dinar naravnim potom okrepil. Naša vlada do sedaj še ni izdelala gospodarskega delovnega programa v smislu aktiviranja naše plačilne bilance, a še manj se je sistematski prizadevala, da bi si tak program ustvarila, kar bi brez dvoma, če ne drugega, pa vsaj zavarovalo razvoj naše produkcije, a preko nje zvišalo izvoz in zmanjšalo uvoz. Vlada hoče namreč sedaj ugotoviti anuitete za odplačilo naših dolgov, torej eno pasivnih postavk naše plačilne bilance, a edino kar čujemo v smeri zavarovanja kurza naše valute, je izražanje upanja, da bo, ako se pokaže za kak poljedelski pridelek slaba letina, nadomestila ta primanjkljaj ugodnejša letina drugih pridelkov, torej dosti nesigurno zavarovanje redne aktivne postavke naše trgovske bilance. Kakšen je v obče položaj poljedelstva? Njegova konjunktura pada. Poljedelstvo se razvija in izpopolnjuje ne samo v Evropi, ampak tudi v izvenevropskih delih sveta. Ta močna konkurenca nepovoljno vpliva na cene žitaric in rentabilnost poljedelstva. Ako vrhu tega letina enega ali drugega pridelka slabo izpade, se efekt prvega in glavnega dela produkcije za povečanje izvoza reducira na minimum. Poljedelstvo je torej že več kot nesigurna zaslomba za stabilnost, še bolj pa za okrepitev dinarja. Vrhu tega se pri nas nič ne stori za čim intenzivnejšo izrabo poljedelstva, tako da je povsem odvisno od ugodnega ali slabega vremena.

(Konec sledi.)

Trgovski in obrtniški računi za državne urade.

Državno računovodstvo je zelo komplicirano in ima mnogo predpisov, ki jih trgovci ne poznajo, zato jih pri predlaganju računov ne vpoštevajo, računi se radi tega ne likvidirajo, vračajo uradam in od teh dobaviteljem, treba jih je na novo urejevati. S tem je združeno delo, izguba časa in druge neprijetnosti. Zato naj tu sledi navodilo, kako naj se izstavljajo računi za urade.

O tem kaj mora vsebovati račun za javne urade, nas podučuje člen 27. pravilnika o poslovanju računovodstvenih odsekov pri ministrstvih in specialnih računovodstvih in blagajn, ki pravi:

»Listine za izplačilo in njih bistveni pogoji.

a) Priznanice in računifakture.

Da je listina za izplačilo polnove-ljavna in da se po § 188. civilnega kazenskega postopka smatra za javno listino, mora obsežati:

1. Vsoto, ki se izplača, napisano s številkami in besedami in s točno označeno vrsto denarja.

2. Za kaj in po kateri osnovi se plača.

3. Podpis prejemnikov ali podpis njegovega pooblaščenca. Podpis s točno označbo poklica in stanovišča mora biti napisan s tinto.

Pooblaščenec mora ob enem priložiti originalno pooblastilo, ako je pooblastilo specialno, za eno izplačilo, drugače pa ga mora predložiti v prepisu in pokazati original na vpogled (člen 63).

4. Kraj izdaje in datum (dan, mesec in leto).

5. Predpisano in zadostno takso po zakonu o taksah.

Pri izstavljanju računov ne upoštevajo trgovci zlasti določilo točke 1., ki pravi, da mora biti končna vsota računa navedena tudi v besedah, da mora biti račun podpisan s tinto, in sicer, da mora vsebovati natančen trgovčev naslov in poklic (lahko s štampiljko) in vrsto denarja (Din in par), dalje kraj in datum izdaje računa (točka 4.) in takso po zakonu (točka 5.), ki znaša pri računih do 100 Din 10 par, nad 100 Din pa 20 par.

Predloženi mu račun državni urad opremi z potrditvijo pravilne dobave in s ključico, po kateri partiji in poziciji, oz. na podlagi katere otvoritve kredita iz državnega budžeta je račun izplačati ter ga predloži državnemu računovodstvu svojega resora. Pri nas imajo vsi ti računovodstveni odseki svoj sedež v Marijanišču v Ljubljani.

Računovodstvo pregleda račun in če je pravilno sestavljen in plačilno nakazilo pravilno, račun odobri in izplača, kar traja vedno nekaj tednov in je vsako urgiranje pri uradih od strani trgovcev in obrtnikov v tem času ne le nepotrebno, temveč tudi brezuspešno. Kdor hoče državne urade zalagati, mora pač ta postopek vpoštevati in ne more zahtevati zamudnih obresti in stroškov opomina, ker je to proti predpisom o državnem računovodstvu. Le pri velikih dobavah se morda sprejmejo v pogodbo za to posebno določila.

Pri izplačilu računov odbije računovodstvo vselej po zakonu in pravilniku o taksah in pristojbinah označene takse in sicer:

1. Pri računskih zneskih do 124 Din 99 par pol odstotka priznanične takse, 2. pri računih od 125 Din do 1999 Din pol odstotka priznanične takse in en odstotek prometnega davka. Za ta odstotek dobi lahko dobavitelj pri računovodstvu potrdilo o plačilu, ki ga pri odmeri poslovnega davka lahko predloži davkariji, da mu od tega zneska ni treba plačevati davka še enkrat, 3. pri računih nad 2000 Din se plača poleg pristojbin pod 2. še 2% na pogodbeno takso, torej znaša ves odbitek v tem slučaju skupaj 3½% od računskega zneska.

Ti odbitki so obvezni in zato jih dobavitelj nikakor ne more izpodbiti, ker so mu morali biti dobavni pogoji znani, kar dokumentira že s tem, da je naročilo od strani državnega urada sprejel. Zato je na takih računih brezpredmetno pristavljati klavzule kot »plačljivo brez odbitka«, takoj v gotovini in pod., na katere se računovodstvo itak ne more ozirati.

Izplačila, izvzemši malih zneskov, ki jih izplačujejo uradi sami iz malih ročnih denarnih zalog, se v Sloveniji izvršujejo vse od strani pristojnega računovodstva v Ljubljani potom poštnohranilničnih nakaznic, vsak drug način plačevanja je izključen, izvzemši morda velike dobave.

Napačno je in ni dovoljeno, da trgovec od končne vsote v računu že sam odbije takse in pristojbine, to je stvar računovodstva in ne trgovca in se mu lahko zgodi, da mu računovodstvo, ne upoštevajoč ta odbitek, prizna le končno vsoto (čisto plačilo) in šele od te odbije predpisano takso.

Trgovci, obrtniki in vsi dobavitelji sploh, ki imajo posla z državnimi uradi, naj bi se po teh predpisih točno ravnali, da prihranijo državnim uradam, ki imajo s predlaganjem in adjustriranjem računov itak že silno mnogo dela in sitnosti, nepotrebnih pisarij s popraviljanjem in vračanjem računov in podobno. Sebi pa prihranijo istotako mnogo neprijetnosti in pridejo prej do svojega zaslužka, če so točni.

Mnogi od njih dostavljajo račune sploh prepečno, neredno in s tem povzročajo uradam in sebi velike neprijetnosti. Račun za vsako večjo dobavo bi se moral koj predložiti, račun za manjše, pa večkrat se ponavljajoče dobave pa mesečno. Zlasti važno je, da se predlože vsi računi v enem državnem računskem (poslovnem) letu vsaj do konca dotičnega leta. Ko računsko leto potoče, se v smislu zakona o drž. računovodstvu vsi krediti zatvorijo in računa ni mogoče več likvidirati, ne izplačati. Ker se z 31. marcem t. l. zaključuje sedaj tekoče računsko (poslovno) leto, se na to trgovci in drugi dobavitelji še posebej opozarjajo. Kadar je kredit zatvorjen, je absolutno nemogoče račun iz prejšnje računске dobe izplačati in traja lahko mesece in leta, predno pride dobavitelj do denarja potom naknadnega odobrenja tega računa od strani centralnih oblasti.

Še o krošnjarijih.

Ugleden trgovec z dežele je podal na zadnji odborovi seji Gremija trgovcev za ljubljansko okolico na stavljena vprašanja, kakšen razmah ima v njegovem okolišu krošnjarstvo naslednje poročilo:

Krošnjarstvo ni v interesu trgovine, industrije, niti v interesu države same. Zgodovina kriminalistike beleži, da so se skrivali pod plaščem bivšega krošnjarskega patenta najtemnejši elementi. Krošnjarstvo je služilo že od pamtiveka za skrivališče delamrznih elementov in državi nevarnih vo-hunov (špijonov). Ako pogledamo širrom sveta, vidimo, da se pečajo s krošnjarstvom edincle fizično krepki ljudje, ki bi mogli s svojo telesno močjo in z delom svojih mišičastih rok mnogo bolje služiti vsakdanji kruh sebi in svojem, nego si ga služijo s postopanjem po svetu in z viljevanjem svojega ničvrednega blaga.

H krošnjarstvu jih ni napotila morda revščina ali pomanjkanje dela, pač pa v pretežni večini delamrznost in želja, da se na lahek način »proturajoa skozi življenje.

Pomanjkanje zemlje, obrti in dela niti iz daleka ne opravičuje potrebe krošnjarstva. Poznamo kraje, katerih prebivalci se ne pečajo s krošnjarstvom, ki so pa veliko revnejši nego oni kraji, iz katerih večina hodi s krošnjo po svetu. V teh krajih so osnovali domačo obrt, kojoj so ljudje sami dvignili do razveseljivega razmaha, dočim vlada v krajih, kjer se ljudje bavijo s krošnjarstvom, zanikrnost in lenoba brez primere.

Dolžnost države bi bila, da preskrbi ljudem, kjer je razpaseno krošnjarstvo, primerne šole in tečaje za izučitev kake obrti, s čimur bi se vcepila ljudstvu ljubezen do plodonosnega dela in veselje do domačega ognjišča in življenja.

Krošnjarski patenti in naredbe, ki so jih moderne države že davno izbacnile iz repertoarja zakonov, ki iz-

5.75 do 6.50; plemenske krave 4.50 do 5.50; krave za klobasarje 3 do 4.25; molzne krave 5.25 do 5.50; breje krave 5.25 do 5.50; mlada živina 5 do 7.50. Prodalo se je 378 komadov od teh za izvoz v R. N. A. 43, v Italijo 75, skupno 118 komadov. Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—19 Din; meso od bilkov, krav, telic 12.50—20; svinjsko meso sveže vrste 12.50—20; svinjsko meso sveže 12.50—27 Din.

Dunajska borza za kmetijske protukte (10. t. m.) Položaj v Ameriki nespremenjen. Na dunajskem tržišču je tendenca mlačna in cene so dalje oslabele. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 40—40.50, madžarska potiska 79 do 80 kg, 42.50—45.50; ječmen: domači 31 do 35, slovenski 35—37; turščica: 20 do 21; oves: domači 27.50 do 28.50; moka: »O« domača 74—77, madžarska 73.50—77.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava sporednih telefonskih central za priključek na glavno avtomatsko telefonsko centralo v Ljubljani. Na osnovi členov 86. do 98. zakona o državnem računovodstvu razpisuje direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani drugo pismeno dražbo za dobavo 223 komadov sporednih telefonskih central za priključek na glavno avtomatsko telefonsko centralo (Strowger sistem Siemens-Halske). Dražba bo dne 29. marca 1926 ob 11. uri dopoldne v pisarni ekonomskega odseka direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jankova trg št. 2, I. nadstropje, soba št. 42. Dražba se sme udeležiti vsak, ki izpolni pogoje čl. 13., točka 6. pravilnika k zak. o drž. rač. in ki položi 5% ali, če je inozemec, 10% jamčevino najkasneje na dan dražbe do 10. ure pri pomožnem uradu direkcije. Ponudbe, ki morajo biti kolkovane s 100 Din in predložene v zapečatenem ovitku z napisom: »Ponudba trdke N. N. za dobavo sporednih telefonskih central« sprejema določena komisija na dan dražbe do 11. ure. Cene morajo biti napisane razločno v številkah in besedah in se razumejo v dinarjih, ocarinjeno, z zavojnino in prevoznimi stroški vred, franko skladišče direkcije. Pogoji se lahko vpogle-

dajo vsak delavnik od 8. do 13. ure v ekonomskem odseku direkcije.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. marca t. l. ponudbe za dobavo 100 m² plohov za pode; do 23. marca t. l. za dobavo 1000 kilogramov soli; do 26. marca t. l. pa za pavšalno popravilo inv. pisalnih strojev za območje direkcije državnih železnic Ljubljana. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 22. marca t. l. ponudbe za dobavo jermen. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 1. aprila t. l. ponudbe za dobavo 2 bal bombaža za čiščenje in 1 bale očiščenih krp. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. marca t. l. pri Stalni vojni bolnici v Ljubljani glede dobave živil (telečje meso, mleko, vino, žemlje) za čas od 1. aprila do konca junija 1926; dne 15. marca t. l. tudi glede

dobave živil (svinjska mast, pšenična moka, suhe sljive, riž, pšenični zdrob, fižol, ješprenjek, makaroni, kristalni sladkor, pražena kava, vinski kis). Dne 30. marca t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 15.760 kg raznega olja (strojno, cilinder, redko in gosto olje za dizelmotor). — Dne 8. aprila t. l. pri oddelku za mornarico v Zemunu glede dobave 6000 ton angleškega premoga; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobav 75.000 m² platna iz konoplje; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave mašinskih plošč. — Dne 9. aprila t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave gonilnih jermen; pri oddelku za mornarico v Zemunu glede dobave 70 ton lahkega bencina. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Trgovci! Obrtniki!
Pri tvrdki
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
blizu rajskega spomenika, ob vodi
dobiva vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje
na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni.

Brodarsko akcionarsko društvo
Reki: **„OCEANIA“** Remateljstvo: Sušak
Glavno odpravništvo v Trstu.
Redna mesečna trgovska proga
Jadransko morje, Marseille, Španija, Maroko do Kanarskih otokov
Odhod iz Splita vsakoga 1. meseca
„ Šibenika „ 4 „
„ Sušaka „ 10 „
„ Trsta „ 18 „
pristaja eventualno v Gružu za: Marseille, Barcelona, Valen-
ofje, Oran, Melilla, Malaga, Tangier, Casa-Blanca, Tenerife in
Las Palmas, pristane po potrebi tudi v ostalih medlukah.
Petnajstidnevna trgovska proga za
Egejsko morje
iz: Sušaka, Trsta, Splita, eventualno iz Gruža za: Patras, Kal-
zate, Pirej, Volo, Solun, Cavallo, Metileno, Chios, Smirno, po
potrebi Ghytton, Dedeagah, Rodi, Kandije in Kanejo.
Za pojasnila se je obrniti na ravnateljstvo na Sušaku
in glavno odpravništvo v Trstu ali na društvena
zastopstva na Reki, v Šibeniku, Splitu in Gružu.

P. N. Dajem si čast uljudno sporočiti
vam, da sem z 9. marcem otvoril
trgovino z mešanim
blagom in delikatesami
Zagotavljam točno in solidno po-
strežbo ter najnižje dnevne cene. —
V zajutrkovalnici bodem držal gorka
in mrzla jedila ter pristno okrepi-
lno pijačo. Za obilen obisk se slav.
občinstvu najtepleje priporočam. —
Z odličnim spoštovanjem
Alfonz Mihelčič
Ljubljana, Breg št. 20.

KJE SE
KUPI?
Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najbolji šiviljni stroj za roditeljsko ali
obitno rabo, svetovno znanih znamk
Orttaner - Adler - Phonix.
Vsakom posebnemu delu se stroje in ko-
sine, igle, olje, jermone, pnevmatika,
šank o varenju na stroji, karpovani in
vse ostale garancije. Ne več kot 100 meta!

Veletrgovina
kolonijalne in
špeciarijske robe
Ivan Jelačin
Ljubljana
Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode
Točna
in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Vsled ugodne nabave surovin smo znatno
znižali cene
nogavicam in
drugim pleteninam
P. n. trgovce prosimo, da zahtevajo cenike,
ter se priporočam
Poštni predal 44. **M. FRANZL & SINOVI**
Telefon št. 425. Ljubljana, Privoz 10.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
MOTOCIKLI Jugo-Auto Ljubljana 256
B. S. A. — Najbolj sigurni in ekonomični za
trgovsko potovanja. Nove znižane cene za 1926.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

WINOCET
tovarna
vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopju)
Brzojavke: Kredit Ljubljana Telefon št. 40, 457, 548, 805, 806
Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in
prodaja vsakovrstnih vrednostnih
papirjev, deviz in valut, borzna na-
ročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter
nakazila v tu- in inozemstvo, safe-
depositi itd. itd.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-
pise, lepake, brošure, posetnice in razglednice.
Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge
uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552